

plus

john wray: spodek

crack up

145

145

145

02
1
3
5
4
+0

:spodek

crack up / 2

john wray: spodek

Přeložil Petr Eliáš

LOWBOY

Copyright © 2009, John Wray

All rights reserved

Translation © Petr Eliáš, 2013

ISBN 978-80-259-0112-0

Violce

Bylo jedenáctého listopadu a Spodek dobíhal vlak. Do cesty se mu pletli lidé, ale on si dával pozor, aby se jich nedotýkal. Běžel po žlutém vroubkovaném okraji nástupiště a očima přilepenýma na lokomotivě prikazoval vlaku, aby počkal. Dveře už byly zavřené, ale když do nich kopl, otevřely se. To bylo znamení, nemohl si pomoci.

Nastoupil do vlaku a zasmál se. Všude kolem to bylo samé znamení a zjevení. Podlaha se mu pod nohama chvěla a kývala a cihlová klenba nad vlakem tepala šum davu do mosazné fólie. Na každém sedadle ve vagonu někdo seděl. Když se za ním zavřely dveře, ozvaly se tóny – nejdřív Cis, pak A. Ostře do obou uší, jako špička tužky. Obrátil se a přitiskl obličej na sklo.

Nástupištěm se hlava nehlava prodírali Lebka a Hnát, jeho nepřátelé ex offio. Lebka byl hubený mužík s mléčně bílou

tváří, na pohled nic zvláštního, ale Hnát byl mohutný jako automat na jízdenky. Běželi jako strážníci v němém filmu, jako by jim byly velké boty. Nikdo jim neuhnul. Spodek s úsměvem pozoroval, jak za ním klopýtají: s každým jejich komickým krokem cítil, jak z něj padá strach. Asi jim teď budu muset začít říkat jinak, pomyslel si. Prcek a Sláďa. Před a Po. Most a Tunel.

První ho uviděl Hnát a začal bušit na dveře. Od pusy mu na umaštěné a ušmudlané sklo neslyšně stříkovaly sliny. Vlak sebou cukl, pak se zastavil a pak sebou cukl znovu. Spodek věnoval Hnátovi úsměv venkovského blba, našpulil rty, zamrkal a obřadně vztyčil prostředníček. Lebka běžel, snažil se udržet vedle dveří a mával rukama v pomalých důrazných kruzích. Hnát něco křičel na průvodčího. Spodek na ně zapískal znělku zavíraných dveří a pokrčil rameny. Cis A, Cis A. Nejprostší, nejsladší melodie na světě.

Všichni ve vagonu by se později shodli na tom, že ten chlapec měl zřejmě skvělou náladu. Bylo vidět, že asi něco nestíhá, ale nesl se s klidem a vážností. Pokoušel se vypadat starší, než byl. Špatně padnoucí oblečení na něm omluvně viselo, ale protože byl modrooký a skromný, nikoho neznepokojoval. Chvillemi ho sledovali, podívali se na něj, kdykoli se otočil zády, tak jako se na sebe lidé v metru dívají. Pročpak má ten chlapec na sobě, podívovalo se několik z nich, takové ohyzdné šaty?

Vlak do tunelu dokonale pasoval. Vklouzl do něj jako ruka do kapsy a zavřel se nad Spodkovým tělem a nenechal ho pohnout. Pravou tvář stále tiskl na sklo a cítil, jak kolem

něj sviští vzduch a vytesaná hornina. Jsem ve vlaku, pomyslel si. Lebka a Hnát ne. Jedu lokálkou na předměstí.

Ve vagonu bylo jako vždy mírné ovzduší, teplota se pohybovala mezi příjemnými šestnácti a půl a dvaceti stupni. Těsnění z vulkanizované gumy nepouštěla dovnitř žádný průvan. Systém zavěšení kol, listové pružnice vyrobené v St. Louis v Missouri, omezoval nadhazování a otřesy na minimum. Spodek poslouchal zvuk kol, skřípot kluznic na kolejnicích a v zatáčkách a vůbec všelijaké součástky fungující v nenuceném souladu. Vstřícné, známé, téměř milované zvuky. Jeho myšlenky líně zapadaly na místo. I Spodkův mozek, klaustrofobický a stísněný, cítil k tunelu jistou náklonnost. Jej koneckonců držela v zajetí lebka, ne tunel nebo pasažéři ve vlaku. Jsem věžeň vlastní mozkovny, pomyslel si. Rukojmí své limbické soustavy. Není cesty ven, leda nosem.

Už zase dokážu vtipkovat, pomyslel si Spodek. Sice jsou to hloupé vtipy, ale co na tom. Včera bych ze sebe nedostal nic.

Spodek měřil přesně sto pětasedmdesát centimetrů a vážil sedmdesát pět kilo. Pěšinku měl na levé straně. Většina věcí, které se děly, mu vůbec nevadila, ale některé do něj pronikly a uvízly v něm. Pak se nedalo dělat nic než je vyplivnout. Měl seznam oblíbených věcí, který vytáhl vždycky, když se objevila nějaká překážka, a přebíral je jako koralčky na růženci. Prvních osm uměl z paměti:

obelisky
neviditelný inkoust

Violka Hellerová
snowboarding
botanická zahrada v Brooklynu
Jacques Cousteau
Bix Beiderbecke
tunel

Otec ho jednou vzal na snowboard do hor. Pocono Mountains a pláž na Breezy Pointu, to byly položky číslo devět a deset. V létě se vždycky opálil do tmavě hnědé barvy, jako indián nebo surfař, ale teď byl po tom čase, co strávil pryč, bledý jako mrtvola.

Spodek shlédl na své mrtvolné paže. Pravou dlaň pevně přitiskl ke sklu. Pocházel z dlouhé linie vojáků a sám byl tajně vojákem, ale přísahal na otcův hrob, že nikdy nepůjde do války. Jednou holýma rukama skoro zabil člověka.

Tunel se bez jakékoli známky námahy narovnal a koleje a kola a spoje ztichly. Spodek se rozhodl, že bude myslet na matku. Jeho matka byla blondýna, jako dívky z billboardů, ale bylo jí už přes osmatřicet. Malovala oči a ústa figurínám pro obchody Saks a Bergdorf Goodman. Malovala jim i věci, které nikdo nikdy neuvidí. Jednou se jí zeptal na bradavky a ona se zasmála do dlaně a změnila téma. Patnáctého dubna jí bude devětatřicet, jestli se nezmění pravidla nebo to špatně nespočítal nebo neumře. Za posledního půldruhého roku takhle blízko jejího domu nebyl. Plán cesty byl následující: přestoupit na Columbus Circle, počkat, pak šest krátkých stanic na céčku. To bylo vše. Ale on už matčin dům neměl nikdy vidět.

Pomalou a pečlivě, se strojenou precizností obrátil pozornost k vlaku. O vlacích se uvažovalo snáz. V tunelech jich byly tisíce, hnaly před sebou přízraky jiných vlaků v podobě stlačeného vzduchu a každyčků z nich měl svůj cíl a smysl. Vlak, kterým jel, mířil na Bedford Park Boulevard. V erbu měl helvetikou vyvedené B, divoce zářící na světle oranžovém štítu. Vlak k dědovi domů měl stejnou barvu: barvu voskového ovoce, západů slunce malovaných na sametu, slunečního světla na pláži skrz přivřená víčka. Vilém Oranžský, pomyslel si a oddal se snění. Mé jméno je Vilém Oranžský. Zavřel oči, přešel si rukou před obličejem a představil si, jak se prochází po zámku ve Windsoru. Pod sestříhanými stromy byl příjemný chládek. Viděl tmavé obkládané chodby a zaprášené obrazy, vysoké krejzlíky a lůžka s nebesy. Viděl svůj portrét v norkové beranici. Viděl matku v kuchyni, jak na másle opéká cibulku a česnek. Její obličej měl mýdlovou barvu. Tvrdě se kousl do rtu a přiměl se znovu otevřít oči.

Ve vagonu vládlo rozpačité ticho. Spodek si toho okamžitě všiml. Pasažéři ho bedlivě zkoumali, všímali si jeho okopaných tenisek na suchý zip, manšestrových kalhot, špatně zapnuté košile a slámových vlasů s bezchybnou pěšinkou. Viděl odrazy jejich zmatených pohledů ve skle. Myslí si, že jedu na rande, napadlo ho. Myslí si, že jedu na výlet. Kdyby tak věděli.

„Jsem Vilém Oranžský,“ prohlásil Spodek. Obrátil se, aby na ně lépe viděl. „Nemáte někdo cigaretu?“

Ticho zhoustlo. Spodek přemýšlel, jestli ho někdo slyšel. Někdy se stávalo, že mluvil naprosto jasně, na každém slově si dával záležet, a stejně byl všem ukradený. Vlastně se to stávalo často. Ale ten den, to konkrétní ráno, byl nepopiratelný. To konkrétní ráno byl v nejlepším.

Muž po jeho levici se napřímil a odkašlal si. „Za školou,“ prohodil, jako by odpovídal na otázku.

„Co prosím?“ podivil se Spodek.

„Jste za školou?“ zeptal se muž. Přednesl tu větu jako hudební skladbu.

Spodek na něj přimhouřil oči. Důstojný pán s elegantním špičatým plnovousem a vyleštěnými botami. Jeho obličej měl přesně stejnou barvu jako vousy. Seděl velmi spóřádaně, s koleny těsně u sebe a rukama v klíně. Měl bílé kalhoty a zelenou koženou bundu s řádkou maličkových fotbalových míčů místo knoflíků. Vlasy měl svázané v oranžovém turbanu. Vypadal majestátně a klidně a moudře.

„Nemůžu být za školou,“ odvětil Spodek. „Ze školy mě už vyhodili.“

„Ach tak,“ odtušil muž. „Pročpak to?“

Spodek si dal s odpovědí načas. „Byla to taková zvláštní škola,“ řekl konečně. „Progresivní. Poslali mě domů za dobré chování.“

„Neslyším vás,“ řekl muž. Zamyšleně zavrtěl hlavou, přičemž nechal ústa s tenkými rty otevřená, a pak poklepal na sedadlo vedle sebe. „Co jste říkal?“

Spodek zíral na prázdné sedadlo. Už zase, napadlo ho. Pohyboval rty, ale nic neříkal. Přistoupil blíž a zopakoval to.

„Ach tak,“ na to muž. Vydal úlevný vzdech. „Takže vás nepustili z vězení?“

„Vy jste sikh,“ poznamenal Spodek.

Muž vykulil oči, jako by byli sikhové nějaká zapomenutá rasa. „To musela být moc dobrá škola, že vás tam naučili i tohle.“

Spodek se chytil za madlo a zhoupł se dopředu. Na tom sikhovi bylo něco melodramatického. Něco vyumělkova-

ného. V místě, kde se jeho tvář stýkala s turbanem, měl kůži trochu světlejší a vlasy za ušima platinově blondaté. „Četl jsem o vás v knihovně,“ odtušil Spodek. „Vím o vás všechno.“

Blížili se k další stanici. Nejdřív přišlo mírné stoupání tunelu, pak světla, pak hluk a pak ta proměna v jeho těle. Levá strana byla najednou lehká a pravá těžká a on se musel vši silou držet tyče. Fakt, že první člověk, se kterým se seznámil, byl sikh, rozhodně něco znamenal, ale ten význam mu zatím vytrvale unikal. Zauvažuju nad ním, až zastavíme, řekl si Spodek pro sebe. Za chvíli nad tím sikhem zauvažuju. Pak se uvidí.

A když potom přišlo nástupiště, bylo úzké a zjevně zanedbané a bylo na něm mnohem méně lidí než na tom předchozím. Předpokládal, že uvidí všechny, jak tam na něj čekají – matku, doktora Kopecka, doktora Prekoppa, Lebku a Hnáta –, ale na nástupišti nebyl nikdo, koho znal. Dveře se otevřely a zavřely zcela zbůhdarma.

„Metropolí sikhů je město Amritsar,“ pronesl Spodek do tónů Cis a A. V hlavě měl zase jasno, ale stejně by si zakouřil. „Amritsar je v Paňdžábu. Sikhové věří v reinkarnaci jako hinduisté, ale také v jediného boha jako muslimové. Pokřtěný sikh si nikdy nestříhá vlasy ani vousy.“

„Výborná škola.“ Sikh se usmál a pokýval hlavou. „Výjimečná škola.“

„Potřebuju cigaretu. Dejte mi cigaretu prosím.“

Sikh vesele zavrtěl hnědým obličejem.

„Sakra už,“ odtušil Spodek.

Vlak sebou líně cukl a dal se do pohybu. Obě sedadla po sikhově pravici byla prázdná. Spodek se posadil na to

vzdálenější, dobře si vědom sikhových špičatých loktů a nohou v nažehlených plátěných kalhotách. Zhluboka se nadechl. Byla by to lehkomyšlnost přibližovat se k jinému tělu zrovna teď, když bylo všechno tak nové a úchvatné, ale s prázdným sedadlem mezi nimi to šlo. Nebyl problém si sednout a popovídat si.

Podíval se, kdo ještě je poslouchá. Neposlouchal nikdo.

„Náboženství sikhů je staré ani ne sedmdesát let,“ poznamenal Spodek. Jeho slova se před ním třepotala ve vzduchu.

Sikh našpulil rty a svraštil tváře. „To není pravda,“ opáčil a každé slovo velmi pečlivě artikuloval. „To není pravda. Je mi líto.“

Spodek položil ruku na sedadlo mezi nimi, kde byla ještě před chvílí sikhova ruka. Sedadlo bylo ještě trochu teplé. „Můžete s určitostí tvrdit, že je starší?“ zeptal se. Bubnoval prsty o plast. „Není vám přece sedmdesát.“

„Ano, s určitostí,“ odvětil sikh. „S naprostou určitostí.“

Proč musí všechno říkat dvakrát, pomyslel si Spodek. Nejsem hluchý. Stačilo, že mu připomněl školu. Jak se na něj teď díval, jak se hrozně snažil nevypadat moc zvědavě, přesně tak se tam na něj dívali doktoři. Přiměl se odvrátit pohled, přemáhal zklamání a najednou zíral sikhovi na nohy. Byly to ty nejmenší nohy, co kdy u dospělého muže viděl. To vypadá jak botičky pro panenku, napadlo ho. Sikhové mají být nejvyšší v celé Asii. Od bot přelétl pohledem k sikhově tváři, ploché a laskavé a nepřírozené jako dort. V tom okamžiku se dostavily pochyby.

A už jsou tady, pomyslel si Spodek a přinutil se zavřít pusku a oči. V krku mu vyschlo jako vždycky, když se do-

stavily první pochyby. Vlak prudce zabrzdil a překodrcal přes výhybky. Vzduch se ohřál přesně o čtyři a půl stupně.

„V pořádku tedy,“ řekl vesele. Ale nebylo to v pořádku. Vlastní hlas mu zněl nepatříčně, strašlivě afektovaně, jako hlas zhýčkaného anglického lorda.

„V pořádku,“ řekl znovu a ucítil na kůži mravenčení. „Poslechněte, je to zcela v pořádku.“

Když si dovolil otevřít oči, byli zase v tunelu. Ve městě byl jen jeden tunel, ale byl klikatý a zašmodrchaný jako kabel od telefonu a propletený tak, že vypadal, že nemá ani začátek, ani konec. Uroboros, tak se jmenoval ten drak, co pojídal vlastní ocas, a ten tunel byl takový Uroboros. Říkal mu tak. Tunel působil soběstačně, jako uzavřený systém, ale ve skutečnosti vůbec nebyl uzavřený, naopak. Po celé jeho délce byly rozmístěné otvory jako žábry na těle úhoře, velké tak akorát, aby se jimi protáhl člověk. Zrovna teď byl vlak pod Třiapadesátou ulicí. Mohl jsi vystoupit na další stanici, pomalu se prosmýknout turniketem a tunel by pokračoval přesně stejně jako předtím. Vlaky by jezdily bez jediného pasažéra.

Na další stanici vystoupili dva muži a ohlíželi se přitom přes rameno. Třetí muž přestoupil o vagon dopředu. Spodek viděl řečeného muže přes poďobané sklo spojovacích dveří. Dojíždějící středního věku ve zmuchlaném madrasovém saku, Žid nebo možná Libanonec, co nervózně listoval diářem v kožených deskách se zlatou ořízkou. Sikh brzy taky přestoupí a bude to zcela v pořádku. Takhle jsi to zvládal v tunelu. Takhle jsi přežíval. Přišel jsi a sedl sis do řady a dotýkal se ostatních pažemi a koleny a botami a zadržoval jsi dech a po pár minutách, maximálně po půl

hodině jste se rozešli navždy. Byla by chyba brát to jako urážku. Sám totéž udělal tisíckrát.

Spodek si poklepal na koleno a připomněl si, že nastoupil do vlaku, protože si chtěl popovídat s nějakým strýčkem o náboženství. Nastoupil z určitého důvodu a hluboko uvnitř věděl, že to byl ten nejlepší důvod, co mohl mít. Byl povolán, tak se tomu říkalo. Byla to významná věc, urgentní záležitost, pravděpodobně otázka života a smrti. Bylo to ostré a lehké a průhledné jako injekční stříkačka. Kdyby teď přestal dávat pozor, mohl by volání ztratit nebo ho zaměnit za něco jiného nebo na něj třeba úplně zapomenout. A co by bylo nejhorší, mohly by se dostat pochyby.

Obrátil se k sikhovi a smutně pokýval hlavou.

„Na příští stanici vystupuju,“ řekl. Odkašlával si do rukávu a rozhlížel se kolem sebe, dokud lidé, kteří ho pozorovali, neodvrátili pohled. „Na příští stanici!“ zopakoval v zájmu všech přítomných.

„Tak brzy?“ podivil se sikh. „Ani jsem se nestihl zeptat...“

„William,“ předběhl ho Spodek. Věnoval mu svůj úsměv bankovního úředníka. „William Amritsar.“

„William?“ ujistil se sikh třaslavým hlasem. Vyslovil to *viljum*.

„Ale říkají mi Spodek. Mají to radši.“

Uplynula dlouhá chvíle. „Těší mě, Williame. Já se jmenuji –“

„Protože bývám náladovej,“ zvýšil hlas Spodek. „A taky proto, že mám rád vlaky.“

Sikh nic neřekl. Prohlédl si Spodka a dvěma prsty jako pařátky si prohrábl plnovous. Snaží se mi porozumět, po-

myslel si Spodek. Z té představy si připadal jako poustevník na vrcholku útesu.

„Vlaky v podzemce,“ dodal. „Metro. Hluboko pod zemí.“
Ucítil, jak jeho hlas ztichl. „Dává vám to smysl?“

Vlak začal brzdit a Spodek vstal, oči stále upřené na sikh. Ten se ani nehnul, seděl zpříma jako krátkozraká stařenka v autobuse.

„Nejste náhodou doktor, že ne?“ otázal se Spodek a zamžoural na něj. „Medicíny? Filozofie? Zubař?“

Sikh se zatvářil překvapeně. „Doktor, Williame? Proč bych pro všechno na světě –“

„Můžete dokázat, že nejste od školy?“

Sikh se suše zasmál. „Je mi přes osmdesát, Williame. Býval jsem elektrotechnik.“

„Kulový,“ odvětil Spodek a zavrtěl hlavou. „Hovadina.“

Všichni ve vagonu se na něj teď dívali. Byly momenty, kdy byl prakticky neviditelný, jednobarevný a plochý, ale jindy vydával slabou zelenou záři, jako zuby pod UV lampou. Když se něco takového stalo, jeho hlas velmi rychle zesílil a jediné, co mohl dělat, bylo mlčet. Vzduch za sklem ztmavl. Chtěl některé věci sikhovi vysvětlit, informovat ho, ale zadržel dech a stiskl rty. Když musel, dokázal nemluvit. To byla jedna z prvních věcí, co se ve škole naučil.

„Kdo vás to honil?“ zeptal se sikh a opřel se lokty o krásné tyčkovité nohy. „Byl to někdo ze školy? Chytali záškoláky?“

Spodek divoce zavrtěl hlavou. „Neposlala je škola, ale –“
Na poslední chvíli se zarazil. „Jistá federální agentura. Aby mě vyplašili. Chtěli mě donutit, abych se držel jejich trasy.“ Podíval se na zápěstí, tam, kde měly být hodinky, ale

nic tam nebylo, ani světlá skvrna. Přemýšlel, jestli hodinky vůbec někdy měl.

„Budete mě muset omluvit,“ řekl. Rozvážně se otočil čelem ke dveřím. Na prudké pohyby bylo ve vagonu příliš teplo.

Vlak jako by zaváhal, když vjel do světla. Ventilace ztichla, rtuťové zářivky zablikaly a vlak se vploužil do stanice. Byla přestupní, křížilo se tu šest linek. Kachličky tu byly čtvercové, nezkosené, glazované a bílé jako na stěně pisoáru. Jediným člověkem na nástupišti byl dozorčí, který vypadal, že každou chvíli padne k zemi a zemře nudou. Spodek se zamračil a kousl se do kloubu na palci. Nenapadal ho žádný dobrý důvod, proč by mělo být nástupiště v úterý v půl deváté dopoledne prázdné.

Dozorčí koutkem levého oka sledoval, jak vlak zastavuje, a dával dobrý pozor, aby nevypadal, že ho to nějak zvlášť zajímá. Klasický trik. Spodek si vzpomněl, jak naposledy zahlédl Hnáta – bušil na sklo a volal na průvodčího. Vzpomněl si, jak Lebka běžel podél vlaku a v panice kroužil rukama. Znovu se podíval na dozorčího. Měl cosi připnutého zevnitř na límečku a nakláněl k tomu předmětu hlavu a nepřítomně pohyboval rty, jako když někdo čte složitou knihu. Z pohledu na něj měl Spodek nutkání lehnout si na zem.

„Spletl jsem se,“ obrátil se zpátky k sikhovi. „Tady nevystupuju.“

Sikh vypadal, že je rád. „To byste se tedy měl zřejmě posadit.“

„Povím vám, proč mě vyloučili,“ řekl Spodek a zase si sedl. „Chcete to vědět?“

„Jde sem policista,“ informoval ho sikh.

Spodek otočil hlavu a uviděl dozorčího, jak se vleče po nástupišti, po straně nahlíží do každého vagonu a mumlá si do límečku. Dveře byly stále otevřené. Žádné hlášení nepustili. Jestliže dozorčí působil znuděně, tak jen proto, že o každé události věděl, ještě než k ní došlo. Spodek si na chvílku opřel hlavu o okno a sbíral sílu. Pak se svezl na bok, až se tváří dotkl sikhova ramene. Límeček jeho košile slabě voněl po anýzu. Spodkovi začaly slzet oči.

„Nepůjčil byste mi turban?“ zašeptal.

„Měl byste se vrátit do školy,“ procedil sikh mezi zuby.

„Kéž bych mohl,“ opáčil Spodek. Jeho levá ruka sebou trhla. Zbytek vagonu se díval z dozorčího na Spodka a ze Spodka na sikha. Někteří začínali být neklidní.

„Máte rodinu?“ zeptal se sikh. Poposedl si. „Máte někoho –“

„Obejměte mě,“ přerušil ho Spodek. Vzal sikhovu paži a zkroutil se pod ni. Viděl ten trik ve filmu, ale nemohl tušit, jestli funguje. Pach anýzu zesílil. Zahlédl v okně odraz dozorčího, a taky ve dveřích a v každém páru očních bulev ve vagonu. Zabořil obličej do sikhovy kožené bundy. Sikh se nadechl, ale nic víc.

„Dobrý den, pane dozorčí,“ pozdravil.

Jakmile byl dozorčí pryč, Spodkovi se zvedl žaludek a předklonil se. Sikh vyprostil ruku, věčně jako zdravotní sestra, a uhladil si záhyb na nohavici. „Mám v Lahore v Pákistánu vnuka,“ řekl. „Připomínáte mi toho chlapce.“

„Chodil za školu?“

Sikh se usmál a přikývl. „Jmenuje se Satiš. Rošťák jako vy. Když mu bylo šestnáct –“

„Ještě nejsem připravený,“ řekl Spodek a vyfukával si na hrudník nějaký rytmus. „Neměli mě ze školy vyhodit.“

Vlak se rozjel a delikátnosti života se vrátily, to dýchání a kašláni a šepot a falešné vyzpěvování. Zvlášť ten zpěv mu po tom dlouhém otřesném tichu připadal divný, ale byl přešťastný, že ho slyší. Chvíli si broukal, vděčný za to, jak se vlak pohupuje, pak se nadechl a zploštil obličej. To, co chtěl říct, bylo vážné a naléhavé a určené jen sikhovým uším. Neměl co jiného by nabídl jako gesto či závazek či dar: jen ten jeden drobný objev. Ale lidský život už zachránil i menší dary.

„Vaše náboženství nade vše ctí obětování,“ řekl. Zatajil dech a držel. „Obětovat se je důležité. Nemám pravdu?“

Sikh neodpověděl. Spodek čekal, že nějak zareaguje, rozkřikne se nebo rozhodí rukama nebo se dá do smíchu, ale jeho nažloutlá tvář zůstala vyrovnaná. Už se nedíval na Spodka, ale na dívku naproti přes uličku, která se usilovně věnovala stříbrným sluchátkům. Už nevypadal ani moudrý, ani elegantní, a dokonce ani chytrý. Čím déle na něj Spodek zíral, tím víc bez života se mu zdál. Bylo to jako sledovat chleba, jak usychá, až je nepoživatelný.

„Usycháte,“ prohlásil Spodek. „Posloucháte mě?“

To bude tím vedrem, pomyslel si. Všichni se tu pečeme. Sikh hleděl přímo před sebe jako někdo, kdo sedí modelem pro portrét. Připravuje se, pomyslel si Spodek. Mobilizuje zdroje. Na další stanici vystoupí a přesune se do dalšího vagonu nebo přestoupí do jiného vlaku nebo zavolá policii, nebo dokonce pošle zprávu do školy. Spodek věděl, že něco z toho udělá. Ale bylo hrozné, že bude sikh jednat v nevědomosti, ani nepočká, než dostane svůj dar. Horší překážku si nedokázal představit.

Zničehonic, aniž se pohnul, otočil hlavu nebo se nadechl, řekl sikh tiše a zřetelně: „Jaké jsou tvé pohnutky, William?“

„Mé pohnutky?“ zeptal se Spodek. „Myslíte pohnutky k tomu, proč utíkám?“

Sikh líně zamrkal, jako kotě vyhřívající se na sluníčku.

„Řeknu vám proč,“ odpověděl Spodek. „Když už se ptáte.“ Naklonil se k němu. „Svět se nedožije večera.“

Sikh otočil hlavu a díval se teď na něj, ačkoli byl až na vodnaté, blízko u sebe posazené oči bez života. Spodek si nemohl být jistý, jestli ho poslouchá, protože ještě neřekl ani slovo, ale bylo nesmírně pravděpodobné, že ano. Moment odhalení beze spěchu obkroužil vagon, matně se zatřpytil ve vzduchu a pak bez sebemenšího zvuku skonal. Spodek si ho vůbec nevšímal. Sikh seděl toporně předkloněný, netrpělivě pohupoval hlavou a zarýval paty svých kristusek do podlahy. Vrtěl se jako dívka naproti přes uličku. Proč jsou všichni tak netrpěliví? Je samozřejmě pravda, že se čas krátí. Na další stanici se přestupuje na dvě linky: na oranžovou a modrou. Bude třeba se rozhodnout. Už se rozhoduje.

Když vlak přešel spínač, od kolejí se ozvalo zasyčení a prolétlo celým vagonem a zůstalo viset od stropu jako prostěradla, jako by jim chtělo poskytnout úkryt.

„Svět za deset hodin umře,“ řekl. Vrazil si pěst mezi zuby, aby to mohl dokončit. „Přesně za deset hodin, dědo. V plamenech.“

Sikh se tvářil neproniknutelně. Tělem připomínal náměsíčníka nebo mrtvolu. Spodek zavřel pusou, založil si ruce na prsou a přikývl. Bylo těžké, téměř bolestivé udržet na něm

pohled, sedět a čekat na sebemenší náznak nějakého pocitu, usmívat se a přikyvovat a doufat byť jen v jedinou upřímnou odpověď. Rozhodl se dívat raději na dívku se sluchátky.

Seděla zpřímá jako sikhův dokonalý zrcadlový odraz, vyrovnaná a symetrická jako namalovaná. Čím déle na ni Spodek hleděl, tím méně jí rozuměl. Jeho názor na sika, na dívku a na všechno ve vagonu odmítal nadále setrvat. Myšlenky mu jako rtuť klouzaly od jedné možnosti ke druhé. Prostor mezi jednotlivými událostmi se ještě rozšířil. Byl prázdný a bílý. Přinutil se soustředit na povrch věcí a jen na něj. I na povrchu je toho až dost, řekl si. Spočinul bezvýraznýma očima na dívce.

Měla matně červené vlasy, odstín, do jakého se v létě mění vlasy obarvené načerno. Měla účes, jaký ještě nikdy neviděl, do očí jí v dlouhých chomáčích visela ofina. Když se předklonila, její obličej úplně zmizel. Spodek si představil město plné identických dívek se skrytou tváří a sluchátky zastrčenými v uších. Osmnáct měsíců byl kosmonautem, trosečníkem, pacientem s amnézií, veteránem libovolné války. Svět zestárl, co byl pryč. Ve škole, kde se vracel do původního stavu. Studoval dívčiny ruce, starostlivě sepjaté v klíně, skrývající to, k čemu vedla sluchátka. Vypadala, že se stydí za své ruce, za svůj klín, za záměrně natržené háčkované punčochy. Kdyby mohla, schovala by se celá, napadlo ho. Pocítil vlnu pochopení. Já taky.

Ruce měla rozpraskané a růžové a prsty krátké a neelegantní, ale něco se mu na nich líbilo. Až když jeden prst přiblížila k ústům, všiml si, že má nehty okousané až k polštářkům, polámané a nenalakované, jako mívají dívky o polovinu mladší. V paměti se mu cosi uvolnilo. Tako-

véhle ruce už jsem viděl, pomyslel si. Zjevil se mu ozářený výjev, tělo vznášející se ve vzduchu, zvuk, který nebyl tak docela ženské jméno. Ještě pár sekund a vzpomněl by si na jméno, dokonce by ho řekl nahlas, ale dřív cosi objevil. Jméno i výjev se ztratily.

Dívka naproti se usmívala. Nepochybně se usmívala, červenala se a prsty si rozhrnovala ofinu, ale význam jejího úsměvu se stále skrýval. „To ta hudba,“ zamumlal Spodek sikhovi. „Má v těch sluchátkách hudbu, která se jí líbí.“ Ale už v momentě, kdy sikh přikyvoval – upřímně a bez výrazu –, Spodek věděl, že se plete. Dívčin úsměv nebyl nic osobního; byl nestoudný a neskrývaný. A neusmívala se na nikoho jiného než na něj.

A tak si Spodek vzpomněl, proč odešel ze školy.

Obezřetně, zkusmo se na dívku usmál také. Oči nechal doširoka otevřené a dal si záležet, aby ukázal i zuby. Z nezvyklosti toho, oč se pokoušel, mu zdřevěnělo patro. Ve škole dívky nebyly, aspoň v jeho křídle ne, a než ho přijali, ani se o ně nezajímal. Ale teď ano. Teď z nich byl celý vzhůru.

„Nezírejte na ni tak,“ napomenul ho sikh.

„Nezírám,“ opáčil Spodek. „Svůdně koukám.“

„Děsíte ji, Williame.“

Spodek na dívku zamával, vykulil oči a ukázal si na pus. Její úsměv ztratil výraz a v koutcích ztuhl a on se zavtvářil stejně. Dívka prudce otevřela batoh, předklonila se a spustila ofinu jako roletu přes výlohu. Koukala do batohu jako dítě do studny.

„Proč si kurva nevyndá ty sluchátka? Chci jí něco říct. Zazpívám jí, když bude chtít. Chci –“

„Takže bude konec světa?“ zeptal se sikh. „Proč?“

Spodek se naráz přestal usmívat. Jestli v sobě předtím měl nějakou přitažlivost, sikh ji z něj všechnu úhledně a vynalézavě vysál. Chtěl ho tou otázkou rozptýlit, nic víc: znemožnit mu navázání kontaktu. Odzbrojit ho. Dívka s batohem se vzdálila a sikh se tiše posunul na její místo. Nebyl to ten stejný muž jako předtím. Zbytek vagonu potemněl, jako by sikh seděl v kuželu reflektoru. V jeho výrazu nebyla ani zvědavost, ani lidskost, ani láska. Mluvil úplně jiným hlasem.

„Změnil se vám hlas,“ poznamenal Spodek. „Už vás neslyším.“

„Už tu nebohou dívku neobtěžujte, Williame.“ Pod řídkým obarveným plnovousem se usmíval. Zdvihl hlavu, zakašlal a mrknul. „Co tak raději obtěžovat mě?“

A tehdy Spodek to nebezpečí jasně rozpoznal. Ta skutečnost ho zasáhla přímo do hrudi a jako křeč se šířila všemi směry. „Bez starostí,“ odvětil. Řekl to s námahou a pomalu, po každém slově znovu popadal dech. „Bez starostí, dědo. Jděte pryč.“

Sikh zase blýskl zuby. „Dědo?“ zopakoval zplna hrdla nikoli Spodkovi, ale zbytku vagonu. Bylo to veřejné prohlášení. Rozhlédl se po vagonu, ten dokonalý komediant, a položil vrásčitou ruku Spodkovi na rameno. „Kdybych byl váš děda, chlapče –“

Sikhův hlas stále ještě duněl vagonem jako hlas konferenciéra, když mu Spodek vklouzl rukama pod vousy a zatáhl. Sikh se zvedl ze sedadla jako papírový pytlík ve větru. Kdo by hádal, že bude takhle lehký, pomyslel si Spodek. Sikh se prohnul v zádech a pak s ústy otevřenými ve výstřední parodii překvapení upadl. Těsně pod ramenem ho zachytila

tyč a otočila jím proti směru hodinových ručiček ke dveřím. Hřmění už nepřicházelo od sikha, ale z reproduktoru uprostřed na stropě. „Stanice Columbus Circle,“ křikl Spodek. „Přestup na linky A, C, D, jedna a devět.“ Už žádné vtipy, pomyslel si se smíchem. Na tomhle není nic vtipného. Zhruba v polovině vagonu stála uprostřed uličky nějaká žena a lapala po dechu. Otočil se k ní a ona toho nechala.

„Chlapče,“ hlesl sikh přidušeně. Hlas mu přeskočil stejně jako reproduktoru. „Chlapče –“

Spodek si klekl vedle sikha. „Obětovat se má smysl,“ řekl. „Souhlasíte s tím?“

Sikh blýskal zuby a vydával slabounké nesmyslné zvuky a oběma rukama se držel za krk.

„Máte o mě starost,“ řekl Spodek. Zavrtěl hlavou. „O mě si starost nedělejte, doktore. To spíš o svět.“

Sikh postupně klouzal nazad, až ležel hlavou na grafitově černé škvíře ve dveřích. Očima opsal líný, zarmoucený kruh. Turban mu trčel vedle ramene jako okrasný košík, stále bezchybně zamotaný a utažený a založený. Tak takhle to dělají, řekl si Spodek. Nasazují si ho a sundávají jako klobouk.

„Chlapče,“ řekl sikh znovu, vytlačil to slovo jazykem. Vypadalo to, jako by to bylo jediné slovo, které zná.

Spodek se sehnul a chytil sikha za bundu. Cítil, jak se mu v pěsti o sebe třou fotbalové míčky. „To nic, dědo,“ řekl. „Mám plán.“

Detektiv Ali Lateef – rozený Rufus Lamarck White – měl rád anagramy, akrostichy, palindromické hádanky a všechny šifry, které bylo možné rozluštit základní algebrou. Když šla práce na případu pomalu, bavil se vymýšlením jednoduchých abeced, většinou těsnopisných, do kterých pak šifroval kompromitující anekdoty ze života poručíka Bjornstranda, svého přímého nadřízeného, a věšel si je nad stůl na nástěnku s pohřešovanými osobami:

KJJH54DSG QWEJDJ88 65XPTH. GHY69DD HN53T
UGH8? GH77!

Tyhle lístky byly Lateefovou jedinou výstředností. Ve všech ostatních ohledech byl přímočarý a laskavý a v kanceláři, kde urážky byly jediným spolehlivým důkazem přátelství, by se nikdo neodvážil jeho způsobilost k policejní práci zpochybňovat. Jeho oblečení, etnický původ i fakt,

že je svobodný, přicházely na přetřes téměř denně, ale o jeho vyšetřování nepadlo ani slovo. Jeho protokoly kolovaly mezi kolegy jako učebnice. To bylo pro Lateefa zdrojem hlubokého a trvalého uspokojení, ačkoli by to v životě nikomu nepřiznal.

Pro sebe si nechával i to, že se stydí za své jméno. S nikým, živým ani mrtvým, se o ten fakt nepodělil: ani s kolegy, ani s kamarády, co s nimi občas vyrazil na skleničku, a už vůbec ne s rodinou. Jeho otec, strojuvůdce metra, který prožil většinu života pod jménem Jebby White, nechal prvního ledna 1969 všechny své děti překřtít, když si předtím před matrikářkou v King's County změnil jméno na Muhammad Jeroboam. Rufusovi trvalo přes půl roku, než se své nové jméno naučil pořádně vyslovovat, a stejně mu v ústech znělo cize. Být dost starý na to, aby se mohl rozhodovat sám za sebe – a kdyby se ho vůbec někdo na něco zeptal –, třeba by měl z té změny radost, dokonce by pro něj možná byla důvodem k hrdosti. Takhle se s ní přes čtyřicet let snažil smířit.

Nejvíc mu ale vadilo, že neznal nikoho, kdo by se o politiku zajímal méně než jeho otec. Když v roce 1976 strojuvůdci vyhlásili stávkou, kajícně se přišoural do práce už po dvou dnech, o týden dřív, než stávka oficiálně skončila; bylo pro něj snazší nechat si změnit jméno než se dožadovat mzdy, ze které by vyžil. Pro Lateefova otce v tom žádný rozpor nebyl, ale on sám při tom pomyslení musel vzít něco do ruky – kliku, těžítka, epoxidovou pažbu pistole – a tisknout to, dokud ta vzpomínka nevybledla. Sice byl věřící, ale odpuštění k němu přicházelo pomalu.

Vzteky a zdrženlivost dělaly z Lateefa muže samotářských radostí. Táhl ho to k deskám z první půlky minulého století, autobiografiím státníků a single malt whisky,

pokud možno ze Skotské vysočiny. Ženy, které znal, o něm mluvily, někdy přezíravě, jindy toužebně, jako o Starém profesoru Whiteovi. Bydlel v prostorném, ale bezduchém bytě v domě bez výtahu na lacinějším konci Prospect Parku, naproti štukovému cimbuří Botanické zahrady. Oba jeho rodiče byli ještě naživu – a co bylo neuvěřitelné, stále spolu – a bydleli na protější straně bloku; když někdy nechali otevřená okna, slyšel jejich ošuntělé handrkování slovo od slova. Ani rodiče o jeho práci skoro nemluvili: podle toho, jak se zmínkám o ní vyhýbali, mohl klidně být nájemný vrah nebo bojovník v nějakém otřesném džihádu. Mohl klidně lidi likvidovat, místo aby je hledal.

Lateefovou specialitou byly „Pohřešované osoby zvláštní kategorie“. Nebyla to žádná záviděníhodná oblast: pohřešovaný se většinou našel mrtvý, načež se případu ujalo Oddělení vražd, nebo se nenašel vůbec a po demoralizujícím bezvýsledném hledání převzali případ byrokrati z Oddělení odložených případů. V sedmdesáti procentech případů byla oběť po smrti nebo byla celá věc odložena, ale z důvodů, které nebyly jasné ani jemu samotnému, Lateefa tahle statistika svým způsobem uklidňovala. Měl rád neviditelnost práce s nezvěstnými: nebyl vidět ani pohřešovaný, ani zločin, a do jisté míry ani sám vyšetřovatel. Kdykoli byl případ odložen – a tiše se odebral na místo, kde bude jeho neviditelnost se vší pravděpodobností trvalá –, pokaždé ucítil závan závratě. Někdy o tom po večerech přemýšlel, že je mu ten pocit vlastně příjemný, když potmě usrkával skotskou v křesle z lakované kůže. Ale ne moc často.

Už od prvního případu bylo u Lateefa patrné nadání pro tu práci – Bjornstrand tomu říkával „závist zmizení“ – a za ta léta se jeho talent přetavil v jakousi virtuozitu. I ten

obávaný telefonát oznamovatele mu hrál do karet: trpělivost, zdvořilost a jemný, ale zcela zřejmý odstup od přítomného okamžiku. V takových chvílích se bez sebemenšího uzardění považoval za dokonale vyrobený nástroj Boží vůle. I jeho vlastní jméno jako by ho reprezentovalo.

Takovým okamžikem mohlo snadno být i jedenáctého ráno. Lateef seděl zpřímá za stolem, falešně si broukal a svižně se probíral štosem fotokopií. Čas od času zavřel oči, přiblížil list papíru k obličejí a vychutnával si vůni čerstvého inkoustu. Byly dny, kdy ten pach nenáviděl, kdy si drhnul ruce i rukávy, aby se ho zbavil, ale to ráno na něj působil jako droga. Přišel případ, který sliboval, že ho nebude nudit, deprimovat ani si u jeho řešení nebude připadat jako poskok Vražd. Byl nezvykle strukturovaný, měl jasně definovaný a symetrický tvar; bylo nezvyklé, že případ nedostal svůj tvar až ex post, od vyšetřovatele, ale už na začátku, od samotného pohřešovaného. A bylo nezvyklé, že obsahoval šifru.

Bývalo by to bylo dokonalé ráno, jedno z nejlepších v jeho kariéře, kdyby byla ta matka ochotná si sednout. Vždycky to byla matka, samozřejmě, nebo přítel nebo spolubydlicí nebo manželka: většinou se mu tam zhroutili nebo zpanikařili. Ale tahle matka poslední tři čtvrtě hodiny postávala před jeho kanceláří, ignorovala cedule s nápisem ZÁKAZ KOUŘENÍ, stále si pro sebe něco mumlala monotónním, samozřejmým hlasem a překážela jak u výtahu, tak u schodů. Lateef se kradmo propízlil ke dveřím, rozhrnul černo-červeno-zelené pruhované benátské závěsy – dárek od otce ke svátku Kwanzaa – a podíval se na ni.

Bylo jisté, že pochází z ciziny. Stála tam, špičky namířené k sobě, jako venkovan z obrazu nějakého starého mistra, a popel nechala bezelstně odpadávat na zem. Nemě-

la v sobě nic z obranného postoje jiných, kteří přicházeli něco ohlásit, nic z jejich podlézavosti, nedůvěřivosti a studu. Když se prodírali kolem ní, podívala se na ně s trochu láskyplným překvapením, usmála se, mrkla a obrátila pohled zpátky ke svým ortopedicky vyhlížejícím botám. K botám, jaké by si na sebe vzala zdravotní sestra, pomyslel si Lateef. Ale ta žena před jeho kanceláří by zdravotní sestrou nikdy být nemohla. Vybrala si ty boty, aby jí ubraly na grációznosti – určitě –, ale z nějakého důvodu měly úplně opačný účinek. V jejím postoji bylo něco bezděčného, dokonce instinktivního. Vypadala, že nemá ponětí, jak ostatním na stanici komplikuje život. Držela cigaretu mezi palcem a prsteníkem, jakoby s odporem, jako snítku, kterou si právě vytáhla z vlasů.

Lateef otevřel dveře – ignoroval Bjornstranda, který na ženu vilně civěl a pomrkával – a počkal, až si ho všimne. „V čekárně se nekouří, paní Hellerová. Můžete si zakouřit u mě v kanceláři, jestli chcete.“

Kdyby už dávno nevěděl, že postrádá syna, poznal by to z pohledu, který mu v tu chvíli věnovala. „V čekárně ne,“ opakovala jako z učebnice. Klidně se rozhlédla, evidentně po popelníku, a pak kolem něj prošla, cigaretu stále zapálenou. Než došel ke stolu, típla ji – o co? přemýšlel – a sledovala ho bez sebemenšího náznaku zájmu.

„Posaďte se prosím, paní Hellerová.“

Zůstala, jak byla. „Nic se nebojte, pane detektive,“ řekla přátelsky. „Můj syn žádné zákony neporuší.“

„Už porušil,“ opáčil Lateef. „Přestal brát léky, to byla jedna z podmínek jeho propuštění. A napadl ve vlaku cestujícího.“

Pohnula rukou směrem ke stoličce, ale pak se zarazila. V obličeji měla tutéž křídovou, bezduchou prázdnotu, kte-

rá se objevovala u všech, bez výjimky. Její zastřižené blondaté vlasy působily jaksi nepatříčně, nehodily se k jejímu zármutku. Měly by být obarvené načerno, napadlo Lateefa. Buď, anebo úplně nakrátko.

„Chci říct, pane detektive, že není důvod se znepokojovat. Není důvod volat po straně.“

Povyτάhl obočí, když to slyšel, a očekával úsměv, ale její výraz zůstal beze změny. „Asi myslíte volat do zbraně,“ řekl konečně.

Nepatrně zrudla a Lateef ji pozoroval. V tu chvíli, jak tak čekal, až znovu získá klid, mu mysl poprvé zabloudila k neprofesionálním myšlenkám. Přitiskl k sobě bříska prstů a potlačil je.

„Dneska ho najdete,“ řekla. „Nejpozdějc večer. Nebude vám dělat problémy.“

„Co když ho najdeme až zítra, paní Hellerová?“ Podíval se na hromadu papírů. „A co když ho najdeme až ve čtvrtek?“

Znovu se vyhnula odpovědi. „Jak dlouho bude trvat, než ho chytíte, co myslíte? Kolik hodin?“

„Jestli zůstane v metru, měli bychom ho najít brzy. Jestli se ale rozhodne zamířit do ulic –“

„Zůstane v metru. Zůstane tam, než ho chytíte.“

V jejím hlase teď bylo cosi, co by se téměř dalo považovat za pýchu. Lateef na ni přimhouřil oči. „Paní Hellerová –“

„Slečno Hellerová,“ opravila ho. Nebylo na ní nic koketního. Pořád ještě stála vedle židle, kterou jí nabídl. Vypadala, že s ní nechce mít nic společného.

„Váš syn je v pořádném průšvihů, slečno Hellerová. Utekl eskortě, čímž nejenže způsobil personálu na klinice Bellavista potíže, ale také donutil policii a Dopravní

podnik zahájit náročné, riskantní a potenciálně velmi nákladné pátrání. Vyhržoval mnoha pasažérům, ve stanici Rockefeller Center se choval neukázněně a napadl jednoho člověka, tedy pokud víme.“ Lateef vydal povzdech – profesionální, žalostný, nezměrně trpělivý –, který si nechával v zásobě pro určitý druh oznamovatelů. „To vše během hodiny od propuštění.“ Nechal tu větu viset mezi nimi ve vzduchu. „Jedné hodiny, slečno Hellerová.“

Nato se posadila. „To mě mrzí.“

„Nás taky.“ Skoro minutu nic neříkal a sledoval ji, jak přemýšlí o své pozici. Krátil si čekání tím, že se snažil zařadit její přízvuk. Evropanka, tím si byl jistý. Nějaká severská země. Možná Dánsko.

„Můžeme pokračovat, slečno Hellerová?“

„Samozřejmě.“ Její přízvuk byl ještě výraznější, cizejší než předtím. „Proč bychom nemohli?“

„Výborně. Uděláme si seznam důvodů, proč váš syn mohl –“

„Bral jste někdy klozapin, pane detektive?“

Zakašlal a přešel si rukou přes obličej. „To bohužel ne,“ řekl. „Nikdy jsem neměl tu potřebu.“

„Můj syn tvrdí, že to je, jako když vás stlačí pod sklo.“

„Pod sklo. Dobrá.“

„Vzhledem k tomu, co mi řekl a co to s ním dělá, chápu...“ Zaváhala. „Možná nechápu, ale určitě dokážu docenit –“

„Co dokážete docenit, slečno Hellerová?“ přerušil ji Lateef s pozvednutým obočím. Co se chystal říct, bylo nemilosrdné, možná i kruté, ale on se to ani nepokusil zmírnit. „Neexistuje pro vašeho syna vhodnější lék než klozapin? Účinnější, se slabšími vedlejšími účinky? Něco, co jste ještě nevyzkoušeli?“

Netečně na něj hleděla a pořád dokola si splétala a rozplétala prsty. Trvalo dlouho, než mu odpověděla.

„Pane detektive, není nic, co bychom nezkusili. Jediný lék. Nepochybně to máte v záznamech.“

„Záznamy mě teď nezajímají, slečno Hellerová. Je pro mě důležité, abychom si to vyjasnili.“ Odsunul fotokopie na stranu a oplatil jí zachmuřený pohled. „Bylo to správné, co váš syn dnes ráno udělal?“

Ústa se jí mírně pootevřela, ale žádný zvuk z nich nevyšel. Na chodbě vypukla jakási hádka – Bjornstrand a hlas, který nepoznával – a on nepřítomně poslouchal. Když konečně promluvila, její hlas byl tak jednotvárný, tak slabý, že jí sotva rozuměl. Ale od začátku věděl, co řekne.

„Ne, pane detektive. Myslím, že to nebylo správné.“

Nic víc neřekla, jen tam tak seděla s hlavou mírně sehnutou, dlaně položené na kolenou. Nevyzařovala z ní ani naléhavost, ani odpor, ani obavy. Vypadala, že na záchranu svého syna nijak nespěchá. To, co se stalo, ji nevyvedlo z míry, nešokovalo: šok je bezprostřednější, ona se ovládá. Lateef si ji měřil pohledem a zkoušel – jak to při výslechu dělal často – si ji představit v běžné situaci. Došlo mu, že je svědkem konce dlouhého a nepřetržitého oblouku každodenního utrpení. Nikoli začátku, ale konce.

„Slečno Hellerová,“ prohlásil.

Zničehonic se napřímila, až ho to překvapilo. Měla teď v obličeji barvu, dokonce i známky pozornosti. Její výraz ho zvláštním způsobem zneklidnil. Jako by mě nachytala, jak šmíruju, pomyslel si.

„Jak mého syna najdete, pane detektive?“

Oči mu automaticky sklouzly na složku se záznamy. „Když děti utíkají, slečno Hellerová, většinou utíkají před něčím. Vydají se tím nejsnazším směrem a v devadesáti

procentech případů se daleko nedostanou. Ale váš syn má zřejmě nějaký konkrétní cíl.“ Počkal, až přikývne, a pak teprve pokračoval. „Chci znát všechny důvody, proč mohl utéct. Pak, doufejme, dokážeme odhadnout – informovaně odhadnout –, jaký by mohl být jeho cíl.“

Opřela se a váhavě se na něj usmála. „Když jde o Willa, lidé moc často po důvodech nepátrají.“

„Slečno Hellerová, mám své metody. Přemýšlím o příčinách a důsledcích.“

Přikývla, stále s úsměvem. „Děkuju za to.“

Otevřel zásuvku a vytáhl krátkou žlutou tužku, takovou, jaké mají u přepážek v bankách a knihovnách, a palcem ozkoušel špičku. „Má dnešní chování vašeho syna nějaký důvod?“

„Všechno má nějaký důvod.“

Rozbalil balíček kartiček, položil ho vedle složky a pak rozdělil na sedm stejných hromádek. „Myslíte, že byste mi ho mohla objasnit?“

Podívala se na něj, jako by právě zradil její důvěru. Když znovu promluvila, její hlas byl úřednický hladký a formální. Zněla teď jako Angličanka, možná Skotka. „Když jste volal, pane detektive, mluvil jste o nějakém dopise.“

„Spíš takový vzkaz.“ Zavřel zásuvku. „Na papíře s hlavíčkou nemocnice, složeném na čtvrtiny a schovaném nahore na futrech ode dveří celý vašeho syna.“ Na moment se odmlčel. „Tedy jeho pokoje. Na klinice.“

„Na futrech?“ zopakovala po něm a zamračila se.

„Taková ta dřevěná lišta kolem dveří. Nikoho zřejmě nenapadlo pokoj prohlédnout, protože vašeho syna to ráno propouštěli. Vzkaz byl adresovaný nějaké Violce.“ Neslyšně fukal koncem tužky o desku stolu. „V papíře byly založené tablety olanzapinu na týden, rozdrčené na prášek, a pět

set miligramů divalproexu. Posledního půl roku tak poctivě bral léky a tolik pronikl do podstaty své, ehm, poruchy,“ teď citoval přímo ze záznamů, „že personál při dozoru na něj polevil.“ Odložil složku stranou. „Na klinice si myslí, že schovával prášky pod jazyk. Malou část léků tak vstřebal, ale opravdu jen malou.“

„Věděl, že ho pustí,“ řekla klidně. „Proto přestal.“

„Jak to myslíte?“

„Bral léky, aby byli doktoři spokojení. Plánoval přestat, jakmile to půjde.“ Znovu se usmála, tentokrát křivěji. „Řekl mi to.“

Lateef uhnul pohledem, zaměřil se na vlhkou skvrnu v nejbližším koutě stropu a pak se s veškerou nestoudností, již byl schopen, začal prohrabovat papíry. Nechal uplynout třicet vteřin, pak celou minutu. Vypadala, že jí vůbec nevadí beze slova sedět naproti němu, dokud ji bude ignorovat.

„Takže vás tohle asi nijak nepřekvapuje,“ řekl konečně. „Že tu sedíte u mě v kanceláři, že se vás ptám na tyhle věci, že po vašem synovi pátrá policie.“

„Nepřekvapuje.“

Skoro na ni byl sprostý. „Můžu se vás na něco zeptat, madam? Proč jste prostě nepožádala stát, aby se o vašeho syna ještě na půldruhého roku postaral?“

„Požádala.“

Už se nadechl, že něco řekne, už měl rozmyšlenou odpověď, takže když si teď sedl zpátky na židli, přebytečný vzduch mu unikl mezi zuby. V místnosti, vznášející se v dokonalém vakuu, bylo chvíli ticho; pak se vrátily běžné zvuky. Kopírky chrastily, ventilací se sem nesl Bjornstrandův oslí smích a v jedné z vedlejších kanceláří nějaký muž v jidiš proklínal Dopravní odbor. Seděla

od začátku pořád stejně, ruce opřené o kolena, jako by se držela ve vzpřímené poloze, dívala se za něj skrz mourem pokryté okno. Lateefa podruhé napadlo, že je svědkem konce čehosi, ale tentokrát neměl ponětí, co by to mohlo být.

„Ukázal byste mi ten vzkaz, pane detektive?“

Už s ní několikrát šlápl vedle: při pohledu na ni to jasně viděl. Přecenil její vyčerpání, projevil víc účasti, než čekala, a ona na oplátku vyplývala půl hodiny jeho času. Aniž by chtěla, aniž by si to sama uvědomovala, na každém kroku ho víc a víc rozčilovala. Na pár prchavých vteřin, když ukázala známky vzteku nebo strachu, skoro cítil, že jí rozumí; po zbytek času mu nedávala nic, co by mohl využít. Pro vlastní prospěch se rozhodl to přičítat její cizosti. V Dánsku berou věci jinak, umínil si.

„Violka,“ řekl, když rozložil vzkaz a přistrčil jí ho přes stůl. „Znáte někoho, kdo se tak jmenuje?“

Nepřítomně přikývla a uhladila papír. „Tak mi Will říká. Fialová je moje oblíbená barva.“

„Ale jmenujete se Yda, ne? Y-D-A?“

„Přesně tak.“

„A Hellerová je vaše dívčí jméno?“

Většina žen by měla potřebu mu to objasnit – například vysvětlit, že se rozhodla si nezměnit jméno, nebo zmínit otce, byť zběžně –, ale ona nic takového neudělala. Přidržela si vzkaz kousíček od obličeje a hleděla na něj. Pak sáhla pro cigaretu a vtiskla si ji do úst. Znovu mu připadlo, jako by ji špehoval.

„Proč jste požadovala, aby váš syn zůstal na klinice i poté, co měl být propuštěn?“

Ale vzkaz ji zcela zaměstnával. „Já to nepřečtu,“ mumlala. „Úplně to zmotal.“ Držela teď papír v natažené paži

a vrtěla hlavou, jako by ho dostala nějakým omylem. S čím-
si, co se blížilo vděčnosti, si všiml, že se jí třese v prstech.

„Je to zakódované.“ Uctivě si od ní vzkaz vzal zpět a do-
týkal se ho přitom jen konečky prstů: už zase cítil pod no-
hama pevnou půdu. Text, který jí zjevně vůbec nic neříkal,
mu byl jasný, jako by ho psal sám. „Zašifrované, abych byl
přesnější.“

Seděla teď v mírném předklonu a rozzuřeně hleděla na
papír. Najednou byla mnohem průhlednější. „Vy tomu ro-
zumíte?“

„Tomu nerozumí nikdo, slečno Hellerová, bez klíče ne.“
Položil vzkaz mezi ně na stůl, bokem, aby na něj viděli oba:

LQVCV ADMGFM. HVR EHKJM FUKSDJY V EV JK. JKHVH
EHKJM FUKSDJY ADMGFM NQMO SM?

EK HD LMIQK LQVCV ADMGFM VGK TUKS TK MCQDUV.
URDOCJD SM UKLD. URDOCJD SM UKLD VGK
NQKLRSDQVED ZK JK EVFM SM GDLD LKGVGD RK
HJMT FLYZ ERKH IYG JKHMOJY. UYNMHDJVR RD JV SM
ADMGFM? LKLV IQVSQVJOD TODSKGK? EVFM SM RK
HJMT LKGVGD JV ZVOVSFT.

RUKS EK FVZLYH LJKH SKNGKERD. FLYZ M SMH GDLK
ZVOJMT HGTDS SV RFTSKOJMRS EDJ RNGYUV ZK QST.
UDLDH SM EKJ EV ADMGFM VRD SM ITLK SMT JKHMOD.
VRD SM ITLK SDH ZK ERKH IYG SVF LGMTCM NQYO ZK SM
SKL UDLDH FLYZ ERKH ZNVSFY.

RUKS RK MCQDUV JK NMHVGT V NGYJTGK VGK EVFM
RJKCMUV FMTGK (SM JKJD USDN) JKIM IVCJM OM RK
UVGD ZK RUVCT ODH LVG QYOCGKED. SMC GK JKJD HTE
UYHYRG ADMGFM NQMSMZK ERKH M SMH OKSG V G
UDLKG ERKH SM UK ZNQVUVOC.

OCOD RK MSKUQDS EVFM FUKSDJV ADMGFM. EVFM
RK MSUIQVED FUKSDJY U IVRJDOFVOC. SM IY HMZJV
NMHMCGM NQMSMZK TUJDSQ HK EK OKGY RUKS V SM
(SQKIV) NMHTZK MOCGLVDS RUKS UKJFT. HMZJV. SKGV
SKL ITLMT HTRKS UOCGLVJMTS ADMGFM. HJMCM SKG. RK
URDH MRSVSDJH JV RUKSK IYR HD HMCVV NMHMOS V GK
R SDHCGK JK. V GK SM TQODSK UDR ADMGFM.

V SVFY IYR SM JV HK HMCVV QDOS.

„Je to substituční šifra,“ vysvětloval Lateef. „Každé z písmen ve zdrojové zprávě bylo podle klíče zaměněno za jiné písmeno z běžné abecedy. Klíčem může být jakékoli slovo, řekněme *pes*. Jestliže klíčovým slovem je *pes*, šifrovací abeceda – tedy ta, která je použita v téhle zprávě – bude začínat písmeny P, E a S místo A, B, C. Zbytek už je v normálním pořadí.“

Zaváhala, ale jen na okamžik. „Celá abeceda se o tři místa posune?“

„Ano, v systému, který používá váš syn ano. Kromě P, E a S. Ta jsou jen na začátku.“

Pomaloučku přešla prstem po stránce. „Ale to stejně potřebujete vědět, jaké slovo si vybral,“ poznamenala.

„Přesně tak. Jak odesílatel, tak příjemce musí znát klíčové slovo, aby šifra fungovala.“ Opřel se v křesle, dobře si vědom toho, že se odmlčel pro efekt. „Někdy ho lze díky tomu uhádnout.“

„Vy jste na něj přišel, je to tak?“

Ucítil neodvratný nával hrdosti. „Šifry jsou náhodou můj koníček. I když vám musím říct, slečno Hellerová, že jsem se ještě nikdy nesetkal –“

„Jaké je to klíčové slovo?“

Přistrčil k ní velký blok. „Jméno, kterým vám váš syn z lásky říká. Viola.“

DRAHÁ VIOLKO. MÁŠ JMÉNO KVĚTINY A JÁ NE. NEMÁM JMÉNO KVĚTINY VIOLKO PROČ TO?

JE MI DOBŘE DRAHÁ VIOLKO ALE SVĚT SE OHŘÍVÁ. VŠICHNI TO VĚDÍ. VŠICHNI TO VĚDÍ ALE PŘEDSTÍRAJÍ ŽE NE JAKO TO LIDI DĚLALI SE MNOU KDYŽ JSEM BYL NEMOCNÝ. VZPOMÍNÁŠ SI NA TO VIOLKO? DĚDA BRATRANCI UČITELÉ? JAKO TO SE MNOU DĚLALI NA ZAČÁTKU.

SVĚT JE KAŽDÝM DNEM TEPLEJŠÍ. KDYŽ O TOM LIDÉ ZAČNOU MLUVIT TA SKUTEČNOST JIM SPLÝVÁ ZE RTŮ. VIDÍM TO JEN JÁ VIOLKO ASI TO BUDE TOU NEMOCÍ. ASI TO BUDE TÍM ŽE JSEM BYL TAK DLOUHO PRYČ ŽE TO TEĎ VIDÍM KDYŽ JSEM ZPÁTKY.

SVĚT SE OHŘÍVÁ NE POMALU A PLYNULE ALE JAKO SNĚHOVÁ KOULE (TO NENÍ VTIP) NEBO BAHNO CO SE VALÍ ZE SVAHU ČÍM DÁL RYCHLEJI. TOHLE NENÍ MŮJ VÝMYSL VIOLKO PROTOŽE JSEM O TOM ČETL A VIDĚL JSEM TO VE ZPRÁVÁCH.

CHCI SE OTEVŘÍT JAKO KVĚTINA VIOLKO. JAKO SE OTVÍRAJÍ KVĚTINY V BÁSNIČKÁCH. TO BY MOŽNÁ POMOHLA PROTOŽE UVNITŘ MĚ JE CELÝ SVĚT A TO (TŘEBA) POMŮŽE OCHLADIT SVĚT VENKU. MOŽNÁ. TĚLA TEĎ BUDOU MUSET VYCHLADNOUT VIOLKO. MNOHO TĚL. SE VŠÍM OSTATNÍM NA SVĚTĚ BYS MI MOHLA POMOCT ALE S TÍMHLE NE. ALE TO URČITĚ VÍŠ VIOLKO.

A TAKY BYS TO NA MĚ MOHLA ŘÍCT.

Když dočetla, chvíli nic neříkala. Pak se nečekaně narovnal a zasmála se holčičím smíchem. „Můj syn nikoho nezabije, pane detektive.“

Lateef ji pozorně sledoval. „Nevím o tom, že by naznačoval opak.“

Zdráhavě se podívala na zprávu. „Proč je to ale zašifrované? Nikdy předtím mi nic nezašifroval.“ Zavrtěla hlavou. „Tak jako tak je to nesmysl.“

„Asi chtěl, aby ten nesmysl zůstal utajen.“

„Ale proč?“ Zavrtěla hlavou. „Protože se chce otevřít jako květina? Proto? Co je na tom špatného –“

„Váš syn přece trpí paranoidní schizofrenií, slečno Hellerová,“ namítl Lateef co nejtaktněji. Ta slova po sobě zanechala podivnou pachutí, jako aspirin s kohoutkovou vodou. Vrátil zprávu zpátky do složky.

„Je to vlastně legrační.“ Zakryla si pusou rukou. „Přijít v půl deváté na policejní stanici a zjistit, že má starost o počasí.“

„Mohla byste mi vysvětlit, co tím myslíte, slečno Hellerová? Já vám asi –“

„Will nikoho nezabije, pane detektive,“ řekla a znovu se zasmála. Ale on už neviděl jediný důvod jí věřit.

Ještě dlouho potom, co hluk vlaku dozněl, Spodek seděl a zakrýval si rukama oči, jak se to naučil ve škole, a čekal, až mu sikh zmizí z myšlenek. Zavřel pusku, skrčil kolena a hlavou zvrácenou nazad se opíral o zeď za sebou. Lavička, na které seděl, byla masivní a nevlídná, aby odradila somráky a opilce, ale on byl vděčný, že vůbec nějakou lavičku má. Počítal nádechy jako sikhští válečníci ráno před bitvou a nechal si tím zcela naplnit mysl. Napočítal do sedmi, pak na chvíli zadržel dech a odpočítával zpátky k jedničce.

Byla to dřina a dost ho to unavilo. Něco z toho, co sikh říkal, neodešlo bez boje. *Děsíte ji, Williame, například. A Kdybych já byl váš dědeček, chlapče. Nebo Tak to není.* Než zmizely, ostře ho řezaly, ostře a naléhavě a nepříjemně, a za nimi nebo pod nimi zněl mnohem mohutnější zvuk, jako když hučí turbíny nebo dráty vysokého napětí, zvuk, který nerozptýlilo žádné počítání. Spodek ho dobře znal. Byl mu známý stejně dobře jako zvuky tunelu

a vlaků, ale nepatřil mezi ně. Přinesl si ho s sebou pod zem sám.

Jako vždycky, když měl strach, si představil Violku, jejíž obraz se mu mihotal za víčky jako světlo z elektrické svíčky. Někdy ho navštěvoval Violčin duch, někdy jen obrázek, ale vždycky byla jasná a plná lásky a děsivá. Teď jí viděl, jak sedí zpříma na židli, uhlazuje si záhyby na sukni jako pokaždé, když má starosti, a blondaté vlasy jí chlapecky trčí vzhůru. Už slyšela o jeho útěku, volali jí od policie nebo ze školy, a nejspíš už viděla i tu zprávu. Přemýšlel, jestli jí rozuměla. Doufal, že ano a že je na něj pyšná – tajně a vzdorovitě, jako by matka měla být pyšná na svého syna –, ale podle toho, jak vypadal její duch, nebyla pyšná ani trochu. Její duch byl smutný a zoufalý a bledý.

Kdysi dávno, tak dávno, že si na to skoro nevzpomínal, spávali jeho rodiče v gigantické posteli. Byla čtvercová a vysoko nad podlahou a povlečení zdobily rezavé květiny. Violka tomu říkala hippie deka. Nejraději se k nim vplížil brzo ráno, když oba ještě spali, do té těsné zatuchlé dutiny, kde se stýkaly jejich čtyři nohy. Bavlna ho škrábala na tváři jako lodní plachta a vzduch byl od vůně rodičů celý barevný. Od otce červený, od syna zelený. Od Violky fialový. Nosívala noční košili, na které měla vzadu napsáno FLATBUSH JE RÁJ MILENCŮ, a otec madrasové pyžamo. Jednou se mu rozeplulo a on si něco zamumlal pod vousy a Violka se zasmála a vklouzla mu pod něj rukou. Když na to teď pomyslel, jazyk se mu přilepil na patro a cítil tolik lásky, že jí musel trochu vyplivnout. Tehdy se všechno dělo jednoduše, tak prostě a obyčejně. Světu se ještě ani nezdálo o konci.

Ale to bylo tehdy a teď je jedenáctého listopadu. Teď sedí na lavičce ve stanici metra a počítá do sedmi, osamělejší než prorok v poušti.

Stanice se jmenovala Přírodovědné muzeum. Nesčetněkrát tudy projížděl cestou do parku, kde se s Violkou procházel kolem psích hromádek a hřišť a drátěného plotu podél přehrady, ze začátku zaklesnutý on do ní, později ona důvěrně do něj. Na protějším nástupišti teď stál nějaký muž, ramena sehnutá a nahrbená, tvář obrácenou do kouta jako osel. Pohupoval se a ukračoval, jako by stál ve vlaku. Mezi jejich hlavami nebylo nic než vzduch a vlhkost a pravidelné cvakání argonových světel.

Spodek se rozhlédl po nástupišti a vzpomínal. V kachlíkované zdi bylo v řadě, jako náhrobky v mauzoleu, vyrovnáno šestnáct koster odlitých z matného bronzu. Lhostejně se k nim otočil zády. Kostry patřily zvířatům, která už dáno zmizela ze světa: bylo zcela jasné, že šlo o omyly přírody. Zakryl si oči a snažil se na ně zapomenout a po chvíli se mu to podařilo. Když byly kostry konečně pryč, odtáhl ruku a ujistil se, že sikhův hlas zmlkl. Pak se znovu podíval na nástupiště.

Jakmile oči otevřel, zalitoval toho. Předměty kolem se chvíli mihotaly, jako by je překvapil, a jejich obrysy sebou začaly cukat a splývat. Pak teprve je uviděl jasně. Ach ne, pomyslel si. Argonová světla se zajíkala jako holubi. Byla za nimi jakási inteligence. Snažil se sám sebe přesvědčit, že co viděl, nemá žádný význam, že to není jeho věc, ale bylo příliš pozdě se o čemkoli přesvědčovat. Chouliil se na lavičce, krátce vdechoval a nutil se dívat věcem do očí. Lavička

byla hladká, zeď světlá a kostry jako vždycky nudné a mrtvé. Všechno bylo, jaké mělo být, neživé a nehybné. I lidé čekající na vlak jako by byli dokonale shromáždění a naranžováni; zase špatně. Bylo to, jako by nahlédl za oponu v divadle, za plátěné pozadí a rekvizity, a i když byla hra dobrá, nemohl zapomenout na lanoví a kladky. Měl jsi čekat, že se to stane, řekl si. Čekal jsi to. Ale je pravda, že to nečekal tak brzy, teď ještě ne, a připadal si prázdný a neschopný a nemocný.

Po nástupišti poletoval obal od cigaret a tančil koketně kolem lavičky: plachý totém. Zvěstovatel. Přitiskl obličej na kolena a těžce oddechoval.

Aby zůstal v klidu, zvažil blížící se kapitulaci. Byly chvíle, kdy pochyboval, že nakonec bude schopen vyslyšet to volání. Uvědomil si, že pohled na nahé tělo stačí, aby se mu zvedl žaludek. Pak ale byly chvíle, kdy nechtěl nic jiného. Koho najdu? přemýšlel a tiskl lebku na kolena. Koho tu najdu? Vzpomněl si na dívku ve vlaku se sikhem, tu, co měla ráda hudbu, a jak se na něj otočila a usmála. Na její dlouhou ofinu, roztržitost, její překrásné prsty s okousanými nehty. Mezi koleny vyhlížel směrem k temnému zanedbanému konci nástupiště, kde stál ten osel, a přemýšlel, jestli by k tomu mohlo dojít tam. Kdybych našel někoho šíleného, říkal si a skoro se zasmál nahlas. Kdybych našel někoho dost šíleného, mohlo by.

Už teď cítil, jak vlna pochyb ustupuje. Někdy se jí prohnala kvapem, nadutě a bezohledně, jako by mu dávala najevo, jak moc je bezvýznamný. Jindy ho úplně zaplavila. Dnes ale ne. Očima sledoval koleje do tmy. Prázdný vlhký kanál, který obývaly jen vlaky. Kyselá žluť bezpečnostního pásu. Za třetí kolejí ležela na bříše rozplácnutá krysa,

spokojeně sebou cukala a pila kávu z pomačkaného papírového kelímku.

„Na nádhernou společnou noc,“ pronesl Spodek a pozvedl imaginární sklenku.

Jak tam tak seděl s hlavou hluboko skloněnou a sledoval krysu, jak ho pozoruje, po nástupišti se k němu donesly nejasné zvuky. Dva páry kroků nebo jeden pár s ozvěnou. Vzápětí přispěchaly hlasy: stříbřité hlasy, zcela nevzrušené. Hlasy jako zrnění na staré televizi.

„Je to tu cítit po tělech.“

„To spíš po lidech. Třeba jsi ještě nikdy žádné nepotkal.“

„Udělej pro mě něco.“ Volný, protahovaný vzdech. „Až ti příště vymluvím taxíka, tak mě prostě zapal a jdi. Uděláš to pro mě?“

Pak už kromě švitoření automatických turniketů žádný zvuk. Kroky se zastavily metr dva od jeho lavičky. Za nic na světě by nezvedl hlavu. Ty hlasy zněly přesně jako Lebka a Hnát.

„Jak bylo v Londýně, mimochodem? Nikdy jsem tam nebyl.“

„Dobře, dobře. Byli jsme na takovém místě, určitě ho znáš.“ Pauza. „Tower.“ Další pauza, línější než ta první. „Vážně je tam spousta lidí.“

Spodek vrhal na podlahu znechucené obličej. Lebka a Hnát v Londýně nikdy nebyli, to věděl jistě. Všiml si přídušeného sípavého zvuku, jako když kotě dává chuchvalec chlupů. Hlasy se ztlumily, byly teď tišší a diskrétnější, jako by diskutovaly o srdečních záležitostech.

„A co je tam Indů, že?“

„Indů a Pákistánců. Ale věřte nebo ne, je čistší. Je tam míň somráků.“

„Somráci.“ Další pauza. „Mají dojem že jim tohle město patří.“

„Vždycky mi připadalo, že to tak je.“

„Není. Ve skutečnosti patří mně.“

Já ty koleje přeskočím, pomyslel si Spodek, zakousnutý do kloubu na palci. Jestli nezmlknou, přeskočím je. Hned teď.

V tu chvíli přijelo béčko a zachránilo ho. Nejdřív do stanice přivál jeho duch, válcovitá sraženina vzduchu přesně o délce vlaku, který má za sebou, horká od tlaku a rychlosti, zvedá do vzduchu mrak smetí. Otevřel ústa a ochutnal vzduch. Obal od cigaret se zatočil vzhůru, zatřepotal se jako vyplašený pták a Spodek si poprvé všiml zebroviště pruhované cedule nad lavičkou. Věděl, k čemu ta cedule je, a pyšně její jméno vyslovil: směrová tabule. Jeho hlas mu teď v uších zněl jasně, vyrovnaně a sebejistě, protože věděl, co se stane dál.

Vlak do stanice vrazil stejně náhle jako jeho přízrak před ním, tlačil před sebou vítr a válcoval ho hlukem. Nejdřív syčení proudu, pak vřeštění hlavic kol, pak chroustání brzdových destiček v pouzdrech. Nic jiného nebylo slyšet. Jestli se předměty na nástupišti chvěly, bylo to silou zpomalujících vagonů, ne falešností světa. Spodek se předklonil a sledoval kabinu průvodčího, přičemž stále všemi prsty svíral lavičku. Zahlédl ho už zdálky, byl to podsaditý muž s utrápenou tváří a brýle se mu blýskaly jako stroboskopy. Kabina zvolna zastavila naproti Spodkově lavičce s veškerou symetrií naplněného proroctví. Průvodčí se na Spodka po straně podíval, přitiskl si brýle k obličejí a pak

obrátil pohled vzhůru na tabuli. Když s uspokojením zjistil, že všechno sedí, nevraživě pohnul předloktím a dveře se otevřely. Zůstaly otevřené deset sekund, předepsané minimum. Rty se mu volně třepaly, jak počítal. Spodek okouzleně sledoval každý jeho pohyb.

„Nastupuješ?“ otázal se průvodčí.

Spodek stydlivě zavrtěl hlavou. „Čekám na céčko.“

„Vidíš tu ceduli?“ Průvodčí pohodil hlavou směrem ke zdi. „Céčko dneska jezdí mizerně. Radši pojedej se mnou.“

„To je v pořádku,“ odvětil Spodek a třásl se potěšením. „Nevadí mi to.“

„Slyšíš mě, chlapče? Říkal jsem, že céčko –“

„Deset sekund je pryč,“ poznamenal Spodek. „Zavřete dveře.“

Průvodčí si nadzdvihl brýle, chvíli si prsty tiskl kořen nosu a pak je přehnaně pečlivě vrátil na místo. Kromě toho nedával najevo žádnou známku překvapení. Nechal zaznít Cis a A, zatíkal hlavou zprava doleva a pak se jako šváb prudce stáhl do svého teplého hnízdečka. Spodek zavřel oči a čekal na signál – dvě dlouhá zabzučení, těsně za sebou – pro strojvůdce, aby vyrazil. Když je otevřel, vlak byl dávno pryč, nástupiště bylo prázdné a obal od cigaret se mu uvelebil v klíně. Až tehdy si vzpomněl na ty hlasy. Obezřetně se rozhlédl a dával přitom pozor, aby nepřitahoval pozornost, ale Lebka a Hnát zmizeli beze stopy. Krysa tam byla pořád, ale kelímek byl pryč. Nikde nikdo, ani na jednom z nástupišť. Na dosah od lavičky, na půl cesty k nejbližšímu sloupu, ležela pečlivě složená dvacetidolarová bankovka.

Spodek zíral na peníze a snažil se si to vysvětlit. Nešťastná náhoda, rozhodl. Z něčí kapsy. To vysvětlení bylo jasné a pravděpodobné, znalecký odhad, takový, jaké mu ve

škole schvalovali. Odpověď s příchutí klozapinu, říkal si. Klozapinu s troškou chlorpromazinu navrhl.

Opřel hlavu o zed' a nedělal nic. Těžko si představit, že by vstal z lavičky a strčil si dvacku do kapsy. Půldruhého roku se peněz nedotkl, od té doby, co ho přijali, a tunel nebyl k nešťastným náhodám vhodný. Na druhou stranu začínal mít hlad. V kapsách nic neměl, ani kapesník, ani krabičku zápalek, ani tužku. Dokonce ani prášek ne. „Na druhou stranu,“ řekl nahlas a poslouchal ozvěnu od kachliček. Nešťastné náhody se stávají, připomněl si. Stávají se pořád.

Obličej na bankovce, učitelský, hubený s pistáciovými vlasy, mu připomněl někoho známého. Možná jeho otce. Ale on toho učitele moc dobře znal. „Jackson,“ prohlásil a ukázal na peníze. „Andrew Jackson, vrah indiánů.“

Jackson se na něj usmál zelenými aristokratickými rty. Milerád bych vás vyměnil, pomyslel si Spodek, za sýrovou omeletu s hranolky.

„Přesně tak, šefíčku! Postraš ty peníze. Nesmíš je jen tak šoupnout do kapsy jako hňup.“

Spodek pomalu zvedl hlavu. Žena, která na něj mluvila, byla obrovská a stála s rovnými zády a nohama doširoka rozkročenýma jako boxer nebo cirkusový akrobat. Mohla patřit ke kterékoli rase na světě, od sikhů přes Súdánce k Čerokézům. Klidně mohla být i běloška. V teniskách měla igelitové nákupní tašky a mračila se na něj, jako by nebyl dobře vidět.

„Je falešná,“ opáčil Spodek. „Není to správné.“

„Falešná,“ na to žena. „Skutečně?“ Dvěma zažloutlými klouby si stiskla bradu. „Co kdybych ji stejně sebrala a dala si ji do portmonky?“

„Do čeho?“

„Do portmonky,“ zopakovala žena tišeji, „to je z francouzštiny. Je to jako peněženka.“

„To vím,“ odvětil Spodek. Na chvíli se zamyslel. „To byste mohla,“ řekl konečně. „To by mohlo fungovat.“

„Myslíte?“ Pozorně si bankovku prohlédla, nohou ji otočila po směru hodinových ručiček, pak si povzdechla a odštrachala se za sloupy. Čas plynul. Spodek se předklonil a prostředníkem se dotkl bankovky. Z dlaně do ramene mu vystřelil proud a přirazil mu k sobě čelisti, až mu cvakly zuby. Odtáhl se a pocit okamžitě odezněl.

„Já myslela, že ta bankovka je padělek, šefičku,“ zasyčela žena a vykročila zpoza nejbližšího sloupu. V obou rukou pevně držela malý modrý kufřík, jako když dítě svírá deku. Její ruce byly proti zbytku těla příliš malé. Pohybovala se zdrženlivě, dělala jen drobné, ostýchavé kroky a zvažovala každý pohyb. Její tmavé oči ani na moment neuhnuly od bankovky.

„Co se dá dneska koupit za dvacku?“ zeptal se Spodek a udělal vedle sebe na lavičce místo.

„Ty o penězích nic nevíš?“

Zavrtěl hlavou. „Byl jsem pryč.“

Kufřík zachrastil, jak ho postavila na zem, jako by byl plný skleniček na šampaňské nebo vánočních světýlek, nebo možná prázdných flakonů od parfému. Chvíli seděli s kufrem mezi sebou a sledovali, jak lidé přicházejí a přecházejí přes koleje. Přijel a pak zase odjel expres a Spodek měl jednu chvíli o peníze strach, ale bankovka zůstala přesně na svém místě. Ani se nezachvěla. Žena si konečně odkašlala a přikývla a oběma palci si uhladila obočí.

„Za dvacet dolarů,“ řekla, „si toho člověk moc nekoupí. Když je nechá ležet na zemi.“

Spodek se na ni zazubil a pokrčil rameny. „Jak se jmenujete?“

„Heather,“ odpověděla žena. Elegantně se přisunula. „Heather Covingtonová.“

„Heather Covingtonová,“ zopakoval po ní. Prohlédl si ženu. Upravovala si igelitové vložky do bot.

„Na Heather bych vás netipoval,“ pokračoval.

Mrkla na něj, jako by jí zahrál do karet, a pak otevřela kufr a vytáhla ošuntělý modrý pas.

„K čemu to je?“ podivil se Spodek.

„K představování.“

Spodek vzal pas a prolistoval ho. Až na vybledlé žluté razítko z kanadského Fort Erie byly stránky prázdné. Pas byl vydán v dubnu 2007. „Heather Dakota Covingtonová,“ předčítal. „Vlasy kaštanové. Oči zelené. Váha čtyřicet tři kilogramy.“ Odmlčel se. „Narozena ve Vienně ve Virginii 13. listopadu 1998.“

Líbezně se tomu usmála, pohled stále odvrácený, a pak zastrčila pas do kapsy kabátu. Pozorně si ji prohlédl. Úsměv jí na tváři seděl pevně, trochu na stranu, jako by to byla dřina ho udržet rovně. S očekáváním se na něj otočila, ukázala si na pusu a on si chvíli myslel, že někoho napodobuje. Pak ten úsměv poznal. Patřil dívce v pasu.

Na druhou kolej přijel vlak, expres do centra plný lidí netečně hledících do prostoru. „Třináctého listopadu,“ řekl Spodek konečně, jen aby působil přátelsky. „Co je dneska za den?“

„Jedenáctého.“

„Takže máte pozítří narozeniny.“

„No to kurva mám.“

„Tak si ty peníze vemte. A ve zdraví je užijte.“

Zívla na něj. „Ještě nemám narozeniny.“

Napřímil se a zkusil zavtipkovat. „Měla byste je letos oslavit dřív. Doporučoval bych vám to.“

„Jak to?“

„Zítřka třeba budeme po smrti, slečno Covingtonová.“

„Říkej mi Heather.“ Znovu si uhladila obočí, tentokrát pečlivěji než předtím. „Já už si ty peníze vzala, šéfičku.“

Spodek se podíval na zem a zatvářil se jako Philip Marlowe. Heather znovu vytáhla pas a otevřela ho. Bankovka byla vložena mezi posledními dvěma listy.

Otevřel pusy a zase ji zavřel. Heather Covingtonová se jen usmívala. Její široký hnědý obličej najednou vypadal jako krajina, kterou znal. Další matně povědomý obraz. Tři roky zpátky, říkal si a vzpomínal. Violka půjčila auto a jeli do kopců v Pensylvánii. Pojedeme někam, kde nikdo nebude, říkala tenkrát. Jen my dva. To ho rozesmálo, protože kdo jiný by s nimi měl jet. Kopce byly vrásčité a hnědé jako krk ubohého staříka a v autě bylo horko. Jsi můj hrdina, řekla mu. Můj profesůrek. Nemůžu se dočkat, co z tebe jednou bude.

Tenkrát poprvé uslyšel ty turbíny.

„Čemu se to chichotáš, šéfičku?“ optala se Heather Covingtonová. Její hlas mu v uchu bzučel jako komár.

Pomalů a žalostně otevřel oči. „Proč mi pořád tak říkáte?“

Vykopla nohy nahoru a zkoumala špičky svých bot. „Protože nevypadáš jako normální šéf. Proto.“

„Já nejsem vůbec žádný šéf,“ řekl. „Zatím.“

„To asi ne,“ odvětila. „Šéf by dvacku na zemi nenechal.“

„Mě peníze nezajímají, slečno Covingtonová.“

„A proč tě nezajímají?“ Přimhouřila oči. „Nejsi ty nějaká celebrita, šéfičku?“

„Říkejte mi Spodek,“ opáčil. „Mám to radši.“

„A do prdele,“ zaklela Heather Covingtonová. Cítil její nesouhlas jako políček. V tunelu se sbíral větřík, skromný, ale odhodlaný, předvoj velké, šikující se armády. U turniketů se za ruce držely dvě obtloustlé vysokoškolačky, plakaly a opíraly se o sebe čely. Za nimi stáli v hloučku údržbáři v oranžových vestách.

„Měl bys být celebrita,“ řekla Heather Covingtonová. „Jsou v tom peníze. Stačí si navléct kalhotky a našpulit pusu.“

„Za co tu dvacku utratíte?“ chtěl vědět Spodek. „Za omeletu se sýrem?“

Zasmála se tomu. „Naposledy jsem platila za snídani, když jsem –“ Zamračila se. „To jsem ještě –“ Poplácala na bok kufru. „Nedělej si o mě starosti.“

„Kam chodíte jíst?“

„Chodívala jsem do charity,“ odpověděla. „Mívali bio zeleninu. Nejradši jsem měla Street Life Ministries.“ Při té vzpomínce zamrkala. „Mají takové auto, kterým rozvázejí jídlo. Starý krémově zbarvený nákladák. Znáš tu barvu. Sendviče se šunkou, s krůtím masem, coleslaw. Coleslaw je důvod, proč já osobně věřím v Boha.“ Zdvihla prst. „S pepřem.“

„Pepř se na coleslaw hodí,“ přitakal Spodek. „Když jsem byl malý –“

„Já si jídlo seženu snadno. Vůbec tu církev nepotřebuju.“ Přejela si jazykem po spodních zubech. „Ty kuchyně provozuje církev. Uvaří jídlo a dají ti ho zadarmo. A pak učí rodiče, jak zprznit děti.“

„No dobře,“ odvětil Spodek a sledoval, jak se jí protahuje obličej. „Dobře, dobře.“ Vůbec mu nevadilo, že jí nerozu-

mí. Byl plný života, neměl stání a nebyl pod vlivem léků. Totéž zažíval ve škole, když poslouchal, jak se nově přichozí třesou, jak vrískají a jak je jejich myšlenky odpalují jako ohňostroje.

Mohl bych jí dát své tělo, napadlo ho najednou. Třeba si ho vezme.

„Chci vám něco říct,“ řekl Spodek a snažil se neznít vzrušeně. „Chci vám říct něco o světě.“

„Nezájem,“ odušila Heather Covingtonová.

„Všichni vědí, co se děje se vzduchem – totiž co se vzduchem provádíme. Každíčkou minutu se mění. Houstne a těžkne a je čím dál rychlejší. Vzduch se každý den ohřívá.“ Sklonil hlavu a podíval se jí do očí. „Je to tak?“

„Hmmm,“ na to Heather Covingtonová.

„Ale ne všichni vědí, že se neohřívá lineárně. Oteplování probíhá po křivce.“

Kousl se do zápěstí – chtěl se ovládnout a zabránit koktání – a sledoval ji. Nemohl vědět, jestli mu rozuměla, nebo ne. Oči měla pevně zavřené a ústa se jí chvěla.

„Je to křivka, slečno Covingtonová,“ dodal a vzal její poddajnou ruku do svých. „Ta změna je každou vteřinou rychlejší. Je to jako s umocňováním čísel.“ Zasmál se. „Vlastně to je umocňování.“ Vtiskl jí pěst do dlaně, aby ji probral. „Jakmile to začne, neexistuje skoro žádný způsob, jak to zastavit.“

„To zní jako s kreditkou,“ poznamenala Heather Covingtonová. Zdálo se, že to říká komusi na stropě.

„Ale já jeden způsob našel. Sám jsem ho vymyslel.“ Teď šeptal. „Souvisí to s tím, co mám v těle.“

„Přestaň,“ zamumlala Heather Covingtonová s pohledem upřeným přímo nad sebe.

„Uvnitř mě je celý svět,“ pokračoval Spodek. „Jako já

jsem uvnitř světa. Tohle kážou náboženství. Buddhismus.“ Položil jí volnou ruku na tvář. „Posloucháte mě, slečno Covingtonová? Četl jsem to v National Geographic.“

Heather Covingtonová neodpověděla.

„Abych dokázal ochladit vzduch, musím nejdřív zchladit sebe.“ Vzal jí tváře do dlaní jako hollywoodský milenec. „Otevřu se jako květina, slečno Covingtonová.“

„Nech toho!“ vykřikla a přitiskla temeno na kachličky. „Řekla jsem ti, ať přestaneš!“ Rukama mávala všemi směry, na údržbáře, na automat na jízdenky, na studentky. Studentky se otočily a zíraly na ni, ale zbytek jí nevěnoval vůbec žádnou pozornost. „Přestaň,“ řekla ještě jednou a vyplivla to slovo jako rozsudek. Suše, zoufale se zasmála.

„Už to jede,“ upozornil ji Spodek a pohládl ji po rameni. Ale zřejmě jí to vůbec neprospělo.

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti eReading.